

ANALELE UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI - SERIA DREPT

Verificarea măsurilor asigurătorii în procedura recunoașterii ordinului european de indisponibilizare

Daniel-Cosmin Sporea

Rezumat: *Articolul analizează problematica verificării măsurilor asigurătorii în procedura de cooperare internațională în materie penală prevăzută de Regulamentul (UE) 2018/1805 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind recunoașterea reciprocă a ordinelor de indisponibilizare și de confiscare. Pornind de la dispozițiile normative interne și europene relevante, se analizează, argumentat, dacă principiul recunoașterii reciproce, care guvernează recunoașterea reciprocă a ordinelor europene de indisponibilizare, este compatibil cu procedura reglementată de legiuitor în cuprinsul art. 250² C.pr.pen. O atenție specială este acordată problematicii din perspectiva autorităților judiciare române în calitate de autorități de executare, respectiv în calitate de autorități judiciare emitente, distincția fiind una esențială din perspectiva răspunsului la problemă.*

Cuvinte cheie: *ordin european de indisponibilizare; recunoaștere reciprocă; verificare măsuri asigurătorii; încredere reciprocă; Regulamentul (UE) 2018/1805; certificat de indisponibilizare.*

Review of precautionary measures in the procedure for recognising a European freezing order

Abstract: *This article examines the issue of reviewing precautionary measures in the procedure of international judicial cooperation in criminal matters, as regulated by Regulation (EU) 2018/1805 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 on the mutual recognition of freezing and confiscation orders. Starting from the relevant national and European legal provisions, it provides a reasoned analysis of whether the principle of mutual recognition, which governs European freezing orders, is compatible with the procedure established by the legislator under Article 250² of the Criminal Procedure Code. Special attention is given to this issue from the perspective of the Romanian judicial authorities, both as executing authorities and issuing authorities, this distinction being essential for answering the underlying question.*

Keywords: *european freezing order; mutual recognition; review of precautionary measures; mutual trust; Regulation (EU) 2018/1805; freezing certificate.*

INTRODUCERE

Măsurile asigurătorii dispuse în cursul procesului penal au atât o dimensiune de drept intern, reglementată de legislația națională, cât și una europeană, menită să faciliteze recuperarea produsului infracțional în cauzele cu element de extraneitate, în special în

contextul infracționalității economice transfrontaliere¹. Ca atare, principiul general „*infracțiunea nu plătește*”² reprezintă corolarul esențial al demersului legiuitorului european în ceea ce privește recuperarea produsului infracțiunii, atât la nivel intern, cât și transnațional.

Pentru atingerea acestui obiectiv, deloc ușor de îndeplinit³, au fost dezvoltate mecanisme variate menite - după cum s-a arătat⁴ - să lovească infractorii în zona lor cea mai vulnerabilă - profitul (cu caracter infracțional - n.n.). Acest demers este cât se poate de justificat, în contextul în care Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție este constant amenințat de criminalitatea transfrontalieră și de crima organizată, iar produsul infracțional rămâne, într-o proporție îngrijorătoare, nerecuperat⁵.

În mod evident, procedura de indisponibilizare, iar ulterior de confiscare a bunului infracțional, trebuie însoțită de garanții procedurale ferme. Dreptul de proprietate în aceste cazuri, deși suportă ingerințe⁶, este protejat pe deplin, iar această protecție nu trebuie să fie exclusiv formală, ci practică și efectivă⁷.

Din perspectiva atingerii dezideratului recuperării produsului infracțional în context transfrontalier, de o relevanță deosebită este Regulamentul (UE) 2018/1805 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind recunoașterea reciprocă a ordinelor de indisponibilizare și de confiscare [Regulamentul (UE) 2018/1805, Regulamentul]⁸, care

¹ Conform recitalului (1) din Directiva (UE) 2024/1260 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2024 privind recuperarea și confiscarea activelor, „[e]valuarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată (SOCTA) efectuată de Europol în 2021 a evidențiat amenințarea tot mai mare reprezentată de criminalitatea organizată și de infiltrarea criminalității. Datorită veniturilor mari generate de criminalitatea organizată, care se ridică la cel puțin 139 de miliarde EUR în fiecare an și care sunt spălate într-o măsură tot mai mare prin intermediul unui sistem financiar paralel subteran, disponibilitatea unor astfel de produse provenite din săvârșirea de activități infracționale reprezintă o amenințare semnificativă la adresa integrității economiei și a societății, erodând statul de drept și drepturile fundamentale”.

² Sintagma „*Crime does not pay*” a fost folosită, pentru prima dată, de Comisia Europeană. Ea desemnează, în esență, rațiunea mecanismelor privative de patrimoniu infracțional: infractorii nu trebuie să beneficieze de pe urma acțiunilor ilicite sau infracționale. A se vedea European Commission, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Proceeds of organised crime: ensuring that “*crime does not pay*”, COM(2008) 766 final.

³ M. Simonato, Extended Confiscation of Criminal Assets: Limits and Pitfalls of Minimum Harmonisation in the EU, în E.L.R. nr. 41/2016, p. 727.

⁴ Council of Europe, The Use of Non-Conviction Based Seizure and Confiscation, Ed. Council of Europe, Strasbourg, 2020, p. 18.

⁵ E. Hryniewicz-Lach, Expanding Confiscation and its Dimensions in EU Criminal Law, în E.J.C.C.L.C.J. nr. 31/2023, p. 244.

⁶ Așa fiind, măsuri precum indisponibilizarea ori confiscarea (ulterioară) a bunului infracțional constituie ingerințe în dreptul de proprietate garantat de Art. 1 Protocolul Nr. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Aceste ingerințe sunt permise, dreptul de proprietate neavând caracter absolut în lumina Convenției, bineînțeles, sub rezerva îndeplinirii condițiilor stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO): legalitate, necesitate și proporționalitate, cu toate nuanțele aferente. A se vedea, pentru o analiză a condițiilor care conferă caracter legitim ingerinței pe acest segment, cu titlu de exemplu, CtEDO, cauza Apostolovi c. Bulgariei, Hotărârea din 7 noiembrie 2019 ori CtEDO, cauza Filkin c. Portugaliei, Hotărârea din 3 martie 2020 (în această din urmă cauză fiind dezbătute, într-o manieră comprehensivă, garanțiile de drept procesual care trebuie să însoțească măsurile procesuale privative de patrimoniu, în special în privința terților).

⁷ CtEDO a statuat, cu valoare de principiu obligatoriu, că drepturile garantate de Convenție sunt practice și efective, nu teoretice și iluzorii. În acest sens, a se vedea cauza Airey c. Irlandei, Hotărârea din 9 octombrie 1979, par. 24. Pentru o analiză aprofundată a modului în care se manifestă în practică acest principiu, a se vedea S. Van Drooghenbroeck, C. Rizcallah, The ECHR and the Essence of Fundamental Rights: Searching for Sugar in Hot Milk?, în G.L.J. nr. 20/2019, p. 904, disponibil pe www.cambridge.org.

⁸ Regulamentul (UE) 2018/1805 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind

descrie - mai mult sau mai puțin minuțios - procedura recunoașterii ordinului european de indisponibilizare⁹ și/sau de confiscare.

În contextul legislativ român, sub aspect definitiv¹⁰, art. 249 alin. (2) C.pr.pen. clarifică accepțiunea legală a măsurilor asigurătorii, statuând că cele din urmă constau în indisponibilizarea unor bunuri mobile sau imobile, prin instituirea unui sechestru asupra acestora, scopul lor fiind, conform art. 249 alin. (1) C.pr.pen., de „a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse¹¹ ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune”.

Ținând cont de faptul că Regulamentul (UE) 2018/1805 reglementează, inter alia, procedura recunoașterii ordinului european de indisponibilizare¹², și că, în acord cu art. 249 alin. (2) C.pr.pen., măsurile asigurătorii dispuse în cadrul procesului penal român au ca scop

recunoașterea reciprocă a ordinelor de indisponibilizare și de confiscare, JO L 303, 28.11.2018, pp. 1-38.

⁹ Pentru o analiză doctrinară amănunțită asupra procedurii recunoașterii ordinului european de indisponibilizare, a se vedea V.R. Gherghe, Măsurile asigurătorii în procesul penal, Ed. Hamangiu, București, 2025, pp. 901 și urm.; M. Udriou, Măsurile asigurătorii în procesul penal, Ed. C.H. Beck, București, 2024, pp. 254 și urm.

¹⁰ În doctrină s-a statuat că măsurile asigurătorii au natura unor măsuri procesuale provizorii, cu caracter real, prin care „se realizează o restrângere a exercitării unora dintre atribuțiile dreptului de proprietate asupra bunului indisponibilizat (de regulă este restrâns dreptul de dispoziție, fiind posibil ca atunci când măsura este însoțită și de ridicarea bunului, alături de abusus, să fie restrânsă și prerogativa folosinței bunului) în vederea asigurării eficacității hotărârii care urmează a se pronunța în cauza penală”. A se vedea M. Udriou, Fișe de procedură penală. Partea generală. Teorie și cazuri practice. Ediția a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2023, p. 485. De asemenea, s-a arătat, în mod judicios, că măsurile asigurătorii au caracter real, provizoriu și nu au natura juridică a unor sancțiuni de drept penal. În acest sens, A. Zarafiu, L. Iordache, Repere actuale în dinamica măsurilor asigurătorii în materie penală, în A.U.B.D. - Forum Juridic nr. 1/2025, p. 3. Cea din urmă aserțiune este corectă pe fond, din moment ce măsurile asigurătorii sunt măsuri procesuale, iar procedura cu privire la dispunerea acestora în cursul procesului penal, în condițiile art. 249 C.pr.pen., nu reprezintă o judecată asupra unei acuzații penale, nu se referă la existența sau conținutul unor drepturi sau obligații civile, ci garantează executarea unor creanțe și a unor sancțiuni de drept penal, în condițiile stabilite prin hotărârea prin care instanța dezleagă raportul juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protejate prin norma de incriminare (a se vedea ÎCCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Decizia nr. 38/09.06.2022, M.Of., Partea I, nr. 671 din 05 iulie 2022 și Decizia nr. 64/19.10.2022, M.Of., Partea I, nr. 1175 din 08 decembrie 2022). În același timp, s-a punctat că măsurile asigurătorii au caracter coercitiv, sunt facultative și au un caracter preventiv. În acest sens, M. Udriou, Sinteze de Procedură penală. Partea generală, vol. II, Ediția a 6-a, revizuită și adăugită, Ed. C.H. Beck, București, 2025, p. 1.408.

¹¹ Așadar, nu este greșit să afirmăm că, de cele mai multe ori, confiscarea este precedată de indisponibilizare, și deci, de o măsură asigurătorie.

¹² Doctrina europeană, dar și diferitele manuale privind cooperarea judiciară în materie penală, folosesc, în contextul ordinului european de indisponibilizare, termenul de „*European freezing order*”, care, tradus literal, ar însemna „*ordin european de înghețare*”. Formulările sunt echivalente din punct de vedere normativ, ele desemnând, în esență, aceeași măsură procesuală - înghețarea/indisponibilizarea bunului, făcând imposibilă distribuirea acestuia în circuitul civil (ca atare, bunurile indisponibilizate nu pot face, de pildă, obiectul unei prestații contractuale, întrucât nu sunt în circuitul civil, în sensul art. 1.229 C. civ.). În cel dintâi sens, N. Brandão, The Right of Defence under Regulation (EU) 2018/1805 on the Mutual Recognition of Freezing Orders and Confiscation Orders, în N.J.E.C.L. nr. 1/2022; Uniunea Europeană, Recunoașterea reciprocă în domeniul cooperării judiciare în materie penală. Instrumente juridice și implementarea lor. Proiect Twinning Light România-Austria RO2007/IB/JH-09. Manual, disponibil pe www.grefieri.ro; T. Wahl, Spotlight: Regulation on Freezing and Confiscation Orders, în eucrim - The European Criminal Law Associations' Forum nr. 2018, pp. 201-202, disponibil pe www.eucrim.eu.

indisponibilizarea bunului, printre altele¹³, în vederea confiscării ulterioare, apare următoarea întrebare legitimă: în ipoteza în care România are calitatea de stat emitent¹⁴ ori stat de

¹³ Conform art. 249 alin. (1) C.pr.pen., organele judiciare pot lua măsuri asigurătorii în procesul penal „pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la **garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune**”. Ca atare, în procesul penal român, măsurile asigurătorii nu vizează exclusiv confiscarea ulterioară a bunului indisponibilizat, ci și realizarea unor creanțe pecuniare de drept public (dacă discutăm de amenda penală ori cheltuielile de judecată) sau de natură civilă (în situația reparării pagubei produse prin infracțiune). Așadar, trebuie delimitat clar în ce măsură Regulamentul (UE) 2018/1805 acoperă inclusiv aceste situații, cu alte cuvinte dacă o măsură asiguratorie dispusă în vederea garantării executării pedepsei amenzii, a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune intră în domeniul material de aplicare al Regulamentului. În acest sens, trebuie pornit de la recitalul (13) al Regulamentului, conform căruia acesta „ar trebui să se aplice tuturor ordinelor de indisponibilizare și tuturor ordinelor de confiscare emise în cadrul procedurilor în materie penală. « Proceduri în materie penală » este o **noțiune autonomă de drept al Uniunii** [autonomia noțiunii de « proceduri în materie penală » are rolul de a asigura o aplicare uniformă a actului european în discuție - prin ipoteză, Regulamentul (UE) 2018/1805, împiedicând astfel ipoteza ca diferitele legislații ale statelor membre să limiteze în vreun fel domeniul său de incidență - n.n.] (...). Noțiunea cuprinde ca atare toate tipurile de ordine de indisponibilizare și de ordine de confiscare emise în urma procedurilor inițiate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, nu numai ordinele care intră sub incidența Directivei 2014/42/UE. Noțiunea include și alte tipuri de ordine emise în absența unei condamnări definitive. Aceste ordine ar putea să nu existe în sistemul juridic al unui stat membru, însă statul membru în cauză ar trebui să aibă posibilitatea de a recunoaște și de a executa un astfel de ordin emis de un alt stat membru (...). Ordinele de indisponibilizare și ordinele de confiscare care sunt emise în cadrul unor proceduri civile sau administrative ar trebui să fie excluse din domeniul de aplicare al prezentului regulament.” În continuare, art. 1 alin. (4) stabilește în mod expres că Regulamentul (UE) 2018/1805 „nu se aplică ordinelor de indisponibilizare și ordinelor de confiscare emise în cadrul unei proceduri civile sau administrative”, iar art. 2 pct. 1 definește ordinul de indisponibilizare ca fiind „o hotărâre emisă sau validată de o autoritate emitentă pentru a preveni distrugerea, transformarea, îndepărtarea, transferul sau înstrăinarea unui bun în vederea confiscării acestuia”. Așadar, la o primă vedere, Regulamentul e limitat la recunoașterea reciprocă a ordinelor europene de indisponibilizare dispuse în vederea confiscării, înțelegând ca „o măsură definitivă dispusă de o instanță în cadrul unei proceduri inițiate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, având ca rezultat privarea definitivă a unei persoane fizice sau juridice de bunul respectiv” (art. 2 pct. 2 din Regulament). Așa stând lucrurile, credem că măsurile asigurătorii luate în vederea garantării executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune **nu sunt incluse în domeniul de aplicare** al Regulamentului (UE) 2018/1805. Faptul că legiuitorul european a conferit noțiunii de „proceduri în materie penală” caracter autonom, fie și în contextul recunoașterii ordinului european de indisponibilizare, nu înseamnă că acesta a extins domeniul său de aplicare, dincolo de limitele expres stabilite în cuprinsul art. 1 alin. (1) rap. la art. 2 pct. 2 din Regulament. În sens contrar, există un risc de eludare a **indisponibilizării în vederea confiscării** (art. 2 pct. 2) prin simpla invocare a caracterului autonom al procedurii penale în care s-a dispus măsura; or, indisponibilizarea unor bunuri dintr-un alt stat membru „care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune” [art. 249 alin. (1) ultima teză C.pr.pen.] asigură executarea unor creanțe pecuniare, după cum am arătat, și nu pregătește sau facilitează o măsură de confiscare (specială sau extinsă) ulterioară. A susține că orice măsură asiguratorie luată în contextul art. 249 și urm. C.pr.pen. intră prin ea însăși în domeniul de aplicare al Regulamentului ar însemna să ignorăm distincția fundamentală cu care operează acesta între confiscare și celelalte obligații. O astfel de optică, în opinia noastră, ar lipsi de efect util limitarea expresă a domeniului său la măsuri „în vederea confiscării” și, cel mai grav, ar transforma Regulamentul într-un mecanism general de executare transfrontalieră a creanțelor, ceea ce, în opinia noastră, nu poate fi primit. Așadar, sub acest aspect, caracterul autonom al noțiunii de proceduri în materie penală vizează exclusiv **sfera procedurală în care pot fi emise ordinele de indisponibilizare, iar nu și finalitatea acestora**; or, potrivit art. 2 pct. 1 din Regulament, ordinul de indisponibilizare este limitat la scopul confiscării, ceea ce exclude măsurile destinate garantării executării altor obligații.

¹⁴ Conform art. 2 alin. (6) din Regulamentul (UE) 2018/1805, „stat emitent” înseamnă statul membru în care s-a emis un ordin de indisponibilizare sau un ordin de confiscare.

executare¹⁵ (executant - *n.n.*) în accepțiunea Regulamentului (UE) 2018/1805, fiind implicată în acest mecanism de recunoaștere reciprocă, în ce măsură este obligată să verifice măsura asigurătorie¹⁶ pe care tocmai a recunoscut-o în calitate de autoritate română de executare¹⁷? Mai mult, influențează răspunsul la întrebarea anterioară situația în care autoritățile române au calitatea de autoritate emitentă¹⁸ în accepțiunea aceluiași instrument european? Dacă da, în ce fel?

Pentru a încerca să oferim un răspuns argumentat la problematicile ridicate anterior, credem că este necesară trecerea în revistă a cadrului normativ relevant (I). Ulterior, se impune a fi clarificat dacă principiul recunoașterii reciproce, care guvernează mecanismul Regulamentului (UE) 2018/1805, permite statelor angajate în procedura transfrontalieră limitarea acestuia și care este legea aplicabilă, în funcție de fiecare actor în parte (II). Mai apoi, problematica verificării măsurii asigurătorii în procedura Regulamentului (UE) 2018/1805 (III) va fi abordată dintr-o perspectivă duală: perspectiva României, ca stat de executare (1), respectiv în calitate de stat emitent (2), urmând a fi punctată concluzia care se impune a fi trasă pe urma argumentelor expuse (IV).

I. CADRUL LEGISLATIV RELEVANT

Ansamblul de norme procesual penale care reglementează, *lato sensu*, măsurile asigurătorii este cel regăsit în cuprinsul Titlului V al Codului de procedură penală, intitulat

¹⁵ Conform art. 2 alin. (7) din Regulamentul (UE) 2018/1805, „*stat de executare*” înseamnă statul membru căruia i-a fost transmis un ordin de indisponibilizare sau un ordin de confiscare, în scopul recunoașterii și executării acestuia.

¹⁶ Problema verificării măsurii asigurătorii în această procedură transfrontalieră se pune exclusiv în raport de măsura indisponibilizării solicitate/recunoscute și executate în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1805. **N.B.:** Nu interesează pe acest segment ordinul european de confiscare, a cărui recunoaștere va conduce la confiscarea bunului/bunurilor indicate în certificatul de confiscare anexat Regulamentului, în temeiul legislației interne, respectiv a dispozițiilor de drept substanțial vizând confiscarea specială sau extinsă [caz în care vor fi analizate inclusiv condițiile de luare a măsurilor de siguranță, prev. de art. 107 C.pen., nu doar cele de la art. 112 sau 112¹, după caz]. Astfel, la nivel legislativ, dar și conceptual, noțiunea de măsură asigurătorie nu se confundă cu măsura de siguranță a confiscării (speciale sau extinse). Într-adevăr, ele sunt strâns legate din punct de vedere procesual, deoarece indisponibilizarea unui anumit bun, de regulă, precedă (nu numai, evident) confiscarea specială sau extinsă a acestuia - cea dintâi măsură preventiv-patrimonială fiind luată, *inter alia*, pentru a conserva bunul ce poate face obiectul confiscării la finalizarea procesului penal.

¹⁷ Conform art. 2 alin. (8) din Regulamentul (UE) 2018/1805, „*autoritate de executare*” înseamnă o autoritate care are competența de a recunoaște un ordin de indisponibilizare sau un ordin de confiscare și de a asigura executarea acestuia în conformitate cu prezentul regulament și cu procedurile aplicabile în temeiul dreptului intern privind indisponibilizarea și confiscarea bunurilor; în cazul în care aceste proceduri implică faptul că o instanță înregistrează ordinul și autorizează executarea acestuia, autoritatea de executare include autoritatea care are competența de a solicita o astfel de înregistrare și autorizare.

¹⁸ Conform art. 2 alin. (8) din Regulamentul (UE) 2018/1805, „*autoritate emitentă*” înseamnă: (a) în ceea ce privește un *ordin de indisponibilizare*: (i) **un judecător, o instanță sau un procuror competent** în cazul vizat; (ii) **orice altă autoritate competentă** care este desemnată ca atare de către statul emitent și care are competența în materie penală să dispună indisponibilizarea unui bun sau să execute un ordin de indisponibilizare în conformitate cu dreptul intern. În plus, înainte de a fi transmis autorității de executare, ordinul de indisponibilizare trebuie să fie validat de un judecător, de o instanță sau de un procuror din statul emitent, după examinarea conformității sale cu condițiile pentru emiterea unui astfel de ordin în temeiul prezentului regulament. În cazul în care ordinul de indisponibilizare a fost validat de un judecător, de o instanță sau de un procuror, această autoritate competentă poate fi considerată, de asemenea, autoritate emitentă în scopul transmiterii ordinului.

„Măsurile preventive și alte măsuri procesuale”, respectiv al Capitolului III - „Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii”.

În acest sens, art. 249 C.pr.pen. reglementează condițiile generale de luare a măsurilor asigurătorii, art. 250-250¹ C.pr.pen. antamează procedura contestării măsurilor asigurătorii luate în faza de anchetă, respectiv cele dispuse în cursul judecății. Totodată, art. 250² C.pr.pen. conturează obligativitatea verificării măsurii asigurătorii dispuse în faza de urmărire penală, în camera preliminară și în faza judecății, art. 251 C.pr.pen. vizând organele competente să aducă la îndeplinire o anumită măsură asigurătorie dispusă de procuror, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată.

Articolele 252-254 C.pr.pen. relevă măsurile asigurătorii care pot fi luate în procesul penal, în mod judicios reținându-se că „deși art. 249 alin. (2) C.pr.pen. consacră noțiunea generică de sechestrul pentru indisponibilizarea bunurilor (...), analiza tuturor articolelor din capitolul destinat măsurilor asigurătorii relevă că acestea se pot obiectiva în sechestrul penal asupra bunurilor mobile corporale (art. 252 C.pr.pen.), sechestrul penal asupra bunurilor imobile - notarea ipotecară [art. 253 alin. (4) C.pr.pen.] sau în poprire¹⁹ (art. 254 C.pr.pen.)”²⁰.

La nivel european, de asemenea, există o serie de acte normative care reglementează diferite proceduri care implică măsuri de indisponibilizare a bunului infracțional, în special din

¹⁹ În privința popririi (art. 254 C.pr.pen.), literatura de specialitate a arătat, în mod corect, că aceasta are natură juridică distinctă, fiind o măsură asigurătorie cu caracter autonom, urmând ca art. 249 să se completeze cu dispozițiile art. 254 C.pr.pen. A se vedea A.-R. Trandafir, Comentariul art. 249 și art. 254, în Codul de procedură penală. Comentariu pe articole (coord. M. Udrouiu), Ed. C.H. Beck, București, 2024. Concluzia este justă, din moment ce poprirea vizează nu bunuri corporale aflate în patrimoniul suspectului sau inculpatului, ci creanțe și sume de bani datorate acestuia de către terți, ceea ce o diferențiază, în primul rând structural, de sechestrul propriu-zis. De altfel, mecanismul de instituire și executare și reglementarea separată în art. 254 C.pr.pen. întăresc ideea unui regim juridic propriu. Curtea Constituțională, de altfel, a statuat că „normele procesuale penale în materia măsurilor asigurătorii înființate de organele penale - cu privire la cazul particular al desființării (ridicării/incetării) măsurilor asigurătorii - se completează cu dispozițiile procesual civile, în temeiul art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă, dispozițiile procesual civile constituind izvor de drept procesual penal în măsura în care Codul de procedură penală nu cuprinde dispoziții contrare. (...) Cât privește poprirea asigurătorie, potrivit art. 971 alin. (1) din Codul de procedură civilă, soluționarea cererii, executarea măsurii, desființarea și ridicarea popririi asigurătorii se vor efectua potrivit dispozițiilor art. 954 – 959 din același cod, care se aplică în mod corespunzător”, completarea indirectă a art. 254 C.pr.pen. cu dispozițiile C.pr.civ. constituind un indicator în sensul caracterului autonom al măsurii procesuale discutate [a se vedea Decizia CCR nr. 20/2016 (M.Of., Partea I, nr. 269 din 8 aprilie 2016), par. 35 și urm.]. În sensul că notarea ipotecară și poprirea ar fi doar modalități de punere în executare a sechestrului, a se vedea C.Ap. Craiova, decizia penală nr. 313/2017, disponibilă pe www.rolii.ro, citată în M.-A. Ștefănoaia, Măsurile asigurătorii în procesul penal, în Revista Universul Juridic nr. 12/2022, p. 51. Argumentele prezentate în această ultimă opinie nu pot fi însă primite, întrucât reduc nejustificat poprirea la o simplă formă de executare a sechestrului și ignoră atât reglementarea sa distinctă, cât și specificul său. De asemenea, argumentul în sensul că, în cazul depozitului bancar, nu ar fi îndeplinite condițiile popririi, deoarece banca nu ar fi un veritabil terț debitor care „datorează” sume clientului și astfel nu există riscul ca aceasta să le ascundă sau să le cheltuiască, pornește de la o premisă discutabilă, care ignoră chiar mecanismul juridic prevăzut de art. 254 alin. (1) C.pr.pen., care presupune o structură tripartită clară: organ judiciar - debitor (suspect/inculpat) - terț poprit. În realitate, contractul de depozit bancar dă naștere, în esență, unui drept de creanță și a unei obligații corelative, în care banca este debitorul obligației de restituire, iar clientul (suspectul/inculpatul) este creditorul; chiar dacă banca dobândește proprietatea asupra sumelor de bani depuse, aceasta este obligată să restituie aceeași cantitate monetară la termenul convenit sau, după caz, oricând, la cererea deponentului (prin ipoteză, la cererea suspectului sau inculpatului - n.n.), conform art. 2.191 alin. (1) C. civ. Tocmai de aceea, sumele sunt „poprite în mâinile” băncii, în sensul textului legal, aceasta fiind ținută să nu le mai plătească titularului contului.

²⁰ M. Udrouiu, Sinteze de Procedură penală. Partea generală, op. cit., p. 1.407.

perspectiva criminalității transfrontaliere și a dezideratului de recuperare a produsului infracțiunii într-un astfel de context. Discutăm, aşadar, despre: Decizia-cadru 2003/577/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind executarea în Uniunea Europeană a ordinelor de înghețare a bunurilor sau a probelor²¹; Decizia-cadru 2006/783/JAI a Consiliului din 6 octombrie 2006 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce pentru hotărârile de confiscare²² și, de dată relativ recentă, Regulamentul (UE) 2018/1805 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind recunoașterea reciprocă a ordinelor de indisponibilizare și de confiscare.

Bineînțeles, legiuitorul român a transpus cele două decizii-cadru în legislația internă, inserând astfel dispozițiile relevante din cele două legislații secundare ale Uniunii în cuprinsul Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală²³.

Astfel, în cuprinsul Secțiunii a 3-a, intitulată „Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru 2003/577/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind executarea în Uniunea Europeană a ordinelor de indisponibilizare a bunurilor sau a probelor”, legiuitorul român relevă, în conținutul art. 276-289, procedura recunoașterii ordinului european de indisponibilizare, precum și procedura transmiterii unui astfel de ordin către un stat membru.

De asemenea, Secțiunea a 5-a, intitulată „Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru 2006/783/JAI din 6 octombrie 2006 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce la ordinele de confiscare” tratează, în cuprinsul art. 307-327, procedura recunoașterii ordinului european de confiscare, precum și, asemenea reglementării aferente ordinului de indisponibilizare, procedura transmiterii unui ordin european de confiscare către un stat membru.

Cu toate acestea, este important de subliniat că legiuitorul român a „încorporat” în cuprinsul legii speciale anumite măsuri necesare punerii în aplicare la nivel național a prevederilor art. 2 alin. (8) și (9), art. 6 alin. (3), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (3) și ale art. 24 alin. (2) din Regulamentul (UE) 2018/1805²⁴.

Aşadar, Secțiunea 51 din Legea nr. 302/2004 enumeră autoritățile emitente și de executare, regimul lingvistic (acceptat - n.n.) al ordinelor de indisponibilizare și/sau confiscare transmise de alte state membre României, documentele necesar a fi anexate de către autoritățile emitente ale altor state membre, atunci când se adresează autorităților române în sensul recunoașterii unui ordin de indisponibilizare sau confiscare și, totodată, desemnează autoritățile centrale, care, în acord cu art. 3274 din legea anterioară, au rolul de a asista autoritățile judiciare române emitente și de a transmite și primi ordinele de indisponibilizare și de confiscare în cazul în care contactul direct nu este posibil.

În final, art. 276 alin. (7) și art. 307 alin. (10) din Legea nr. 302/2004 clarifică raportul dintre acest cadru normativ și Regulamentul (UE) 2018/1805, menționând că de la data

²¹ Decizia-cadru 2003/577/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind executarea în Uniunea Europeană a ordinelor de înghețare a bunurilor sau a probelor, JO L 196, 2.8.2003, p. 45.

²² Decizia-cadru 2006/783/JAI a Consiliului din 6 octombrie 2006 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce pentru hotărârile de confiscare, JO L 328, 24.11.2006, p. 59.

²³ Republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 411 din 27 mai 2019, în vigoare de la 30 august 2004.

²⁴ Regulamentele Uniunii au aplicabilitate directă, fără a necesita transpunere în dreptul intern. Ca atare, Regulamentul (UE) 2018/1805 este direct aplicabil, de la momentul intrării sale în vigoare. Asta nu înseamnă, însă, că legiuitorii statelor membre nu pot interveni legislativ în sensul stabilirii unor măsuri de punere în aplicare a dispozițiilor legislației Unionale obligatorii, așa cum a procedat și legiuitorul român, în cuprinsul Secțiunii 51 a Legii nr. 302/2004.

aplicării Regulamentului (UE) 2018/1805²⁵, dispozițiile legii speciale aferente procedurii recunoașterii ordinului de indisponibilizare și/sau confiscare se aplică doar în relația cu Irlanda și Regatul Danemarcei. Altfel spus, legislația internă nu (mai) guvernează, de principiu, cooperarea judiciară pe segmentul analizat, de la momentul aplicării Regulamentului (UE) 2018/1805.

II. REGULAMENTUL (UE) 2018/1805 - RECUNOAȘTERE RECIPROCĂ FĂRĂ LIMITE?

Așa cum s-a arătat²⁶, principiul recunoașterii reciproce reprezintă piatra de temelie a cooperării judiciare în materie penală, astfel cum a reținut și Consiliul European, cu ocazia întâlnirii de la Tampere, în 1999²⁷. În esență, acest principiu impune statelor membre să colaboreze într-o manieră cât mai lipsită de formalism excesiv și, pe cale de consecință, să procedeze la recunoașterea hotărârii străine ca și cum ar fi fost emisă de statul respectiv. Cu alte cuvinte, „ideea care stă la baza principiului recunoașterii reciproce este că statele membre europene sunt obligate într-o mare măsură să își ofere asistență reciprocă”²⁸.

În mod evident, o asemenea obligație nu are caracter absolut²⁹, aspect confirmat inclusiv de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), care a statuat că „[t]otuși, pe de o parte, Curtea a admis că pot fi aduse unele limitări principiilor recunoașterii și încrederii reciproce dintre state membre „în situații excepționale”³⁰; de asemenea, de dată recentă, CJUE a admis, inclusiv în materia recunoașterii ordinului european de confiscare³¹, că principiul recunoașterii reciproce poate fi limitat, în condițiile art. 19 alin. (1) lit. (h) din Regulamentul (UE) 2018/1805³², statuând însă, pe fondul problemei, o viziune, din punctul

²⁵ Potrivit art. 41 din Regulamentul (UE) 2018/1805, acesta se aplică de la data de 19 decembrie 2020, cu excepția art. 24 din Regulament (referitor la notificările autorităților competente), care se aplică de la data de 18 decembrie 2018 - datorită caracterului „administrativ” al normei.

²⁶ S. Prechal, Mutual Recognition and Mutual Trust: Reinforcing EU Integration? (Second Part), vol. II, în E.P., 2017, p. 76.

²⁷ Consiliul European, Concluziile Președinției. Consiliul European de la Tampere, 15-16 octombrie 1999, disponibil pe www.consilium.europa.eu.

²⁸ M.J. Borgers, Mutual Recognition and the European Court of Justice, în E.J.C.C.L.C.J. nr. 2010, p. 1, disponibil pe www.ssrn.com.

²⁹ S. Montaldo, On a Collision Course! Mutual Recognition, Mutual Trust and the Protection of Fundamental Rights in the Recent Case-law of the Court of Justice, în E.P. nr. 3/2018, p. 967; A. Groza, The Principle of Mutual Recognition: From the Internal Market to the European Area of Freedom, Security and Justice, în T.J. nr. 1/2022, p. 99.

³⁰ CJUE, cauzele conexate C-404/15 și C-659/15 PPU, Aranyosi și Căldăraru, EU:C:2016:198, par. 82. Într-adevăr, cauza vizează limitarea recunoașterii reciproce în contextul Mandatului European de Arestare (MEA), iar nu ordinele europene de indisponibilizare sau de confiscare. Cu toate acestea, limitări similare ale recunoașterii mutuale, atunci când sunt în discuții drepturi fundamentale, există și în materia Regulamentului (UE) 2018/1805 (art. 8 și 19), ca atare, considerentele sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în această din urmă materie.

³¹ CJUE, cauza C-8/2024, D. d.o.o., ECLI:EU:C:2025:430, par. 63.

³² Respectiv atunci când „în situații excepționale, există motive serioase să se creadă, pe baza unor probe specifice și obiective, că executarea ordinului de confiscare ar conduce, în circumstanțele specifice ale cazului, la o încălcare vădită a unui drept fundamental relevant menționat în cartă, în special dreptul la o cale de atac efectivă, dreptul la un proces echitabil sau dreptul la apărare”. Deși art. 19 alin. (1) lit. (h) vizează limitarea executării ordinului de confiscare, și nu recunoașterea acestuia, CJUE conturează în hotărârea D. d.o.o. o imagine de ansamblu asupra limitării recunoașterii reciproce pe acest segment, conferind, în mod expres și previzibil, normelor de la art. 8 și 19 din Regulament caracterul de *limitări ale recunoașterii și executării*.

nostru de vedere, invalidată de jurisprudența sa anterioară³³. Ca atare, principiul recunoașterii reciproce nu operează cvasi-automat, fiind vorba, mai degrabă, despre un principiu al recunoașterii reciproce condiționate.

În ceea ce privește Regulamentul (UE) 2018/1805, deși recunoaște importanța principiului sus-menționat, acesta prevede în mod expres limitări ale recunoașterii reciproce pe acest segment al ordinelor europene de indisponibilizare³⁴ sau de confiscare³⁵, limitări care au caracter facultativ³⁶. În privința problemei supuse analizei, în mod evident, prezintă

³³ În ceea ce privește cea de-a treia întrebare preliminară adresată Curții în cauza D. d.o.o. - referitoare la posibilitatea refuzului recunoașterii unui ordin european de confiscare în temeiul art. 19 alin. (1) lit. (h) din Regulamentul (UE) 2018/1805, în contextul unor pretinse încălcări ale dreptului la un proces echitabil (art. 47 din Cartă), s-a ridicat în mod principal problema metodologiei de analiză pe care instanța de executare trebuie să o urmeze [adică dacă poate pur și simplu să refuze recunoașterea în temeiul clauzei de la art. 19 alin. (1) lit. (h), ori trebuie să urmeze testul dezvoltat de Curte în domeniul MEA - (1) *identificarea unor deficiențe sistemice în statul emitent* și (2) *evaluare în concreto dacă persoana supusă măsurii este expusă unui risc real de încălcare a drepturilor fundamentale*]. În hotărârea sa din 17 martie 2026, CJUE a confirmat, în esență, abordarea Avocatului General Richard de la Tour (Opinia Avocatului General Richard de la Tour în cauza C-8/24, D. d.o.o., EU:C:2025:430), în sensul că testul în două etape dezvoltat în jurisprudența *Aranyosi și Căldăraru* (par. 89 și 92 din cauzele conexate C-404/15 și C-659/15 PPU, *Aranyosi și Căldăraru*, citată *supra*) nu este, ca atare, aplicabil în materia recunoașterii ordinelor de confiscare. Însă, contrar argumentelor invocate de Avocatul General, confirmate de către CJUE (cauza C-8/2024, D. d.o.o., ECLI:EU:C:2025:430, par. 62 și urm.), din perspectiva tehnicii legislative, existența unei clauze exprese de refuz în art. 19 alin. (1) lit. (h) nu elimină necesitatea unei *analize structurate*, ci, dimpotrivă, în opinia noastră, **o presupune**, pentru a evita transformarea acestei dispoziții într-un instrument de apreciere discreționară a statului executant. Statuările Curții, în sensul că, atunci când în joc sunt drepturi fundamentale pretins încălcate în statul emitent, se poate apela direct la art. 19 alin. (1) lit. (h) pentru a refuza recunoașterea, creează o cale procedurală pentru statul executant prin care cel din urmă poate în mod discreționar, pe baza unor evaluări probatorii (oricum limitate, raportat la specificul recunoașterii reciproce), să refuze recunoașterea, fără a analiza amănunțit dacă cu adevărat statul emitent respectă garanțiile aferente (ori dacă le-a respectat atunci când a emis ordinul european de confiscare). În plus, jurisprudența Curții demonstrează că dublul test nu are un caracter aplicabil exclusiv în materia MEA. Astfel, în cauza *Dawid Piotrowski* (cauza C-367/16 *Dawid Piotrowski*, EU:C:2018:27, par. 50, 52), Curtea a confirmat necesitatea menținerii unui echilibru între încrederea reciprocă și protecția drepturilor fundamentale într-un cadru metodologic riguros, extinzând domeniul de aplicare al dublului test și în materia art. 24 din Cartă (drepturile copilului), iar în cauza LM (cauza C-216/18 PPU Ministerul pentru Justiție și Egalitate, EU:C:2018:586, par. 61, 68-75) a extins explicit testul în două etape la dreptul la un proces echitabil, oferindu-i „*statutul*” de instrument de natură constituțională în sfera independenței sistemului judiciar (art. 47 din Cartă). În aceste condiții, considerăm că simpla diferență de redactare între instrumente (argumentul principal al Curții) nu poate justifica abandonarea unei metodologii care exprimă echilibrul dintre încrederea reciprocă și protecția efectivă a drepturilor fundamentale, cu atât mai mult cu cât este paradoxală conferirea de statut diferit drepturilor fundamentale în joc - libertatea individului vs. dreptul de proprietate; nimic nu justifică o diferență de abordare structurată între cele două drepturi, mai ales că ele se bucură de aceeași valoare din punct de vedere al Cartei și nu numai. Cu alte cuvinte, nu înțelegem de ce dreptul la libertate ar presupune o abordare structurată, iar încălcarea dreptului de proprietate, nu. Dimpotrivă, absența unei analize în două etape riscă să conducă fie la o aplicare excesiv de restrictivă a art. 19 alin. (1) lit. (h), fie la o utilizare neuniformă a acestuia la nivelul statelor membre, afectând scopul pentru care Regulamentul (UE) 2018/1805 a fost conceput - acela de a facilita recunoașterea ordinelor europene de indisponibilizare și/sau confiscare. Pentru o analiză detaliată a subiectului, a se vedea *D.-C. Sporea*, *Mutual Trust and Fundamental Rights in EU Confiscation Law: Should Aranyosi Apply Beyond the EAW?*, în E.P. (manuscris în curs de publicare).

³⁴ Art. 8 din Regulamentul (UE) 2018/1805.

³⁵ Art. 19 din Regulamentul (UE) 2018/1805.

³⁶ Caracterul facultativ al motivelor de nerecunoaștere rezultă din folosirea de către legiuitorul european a sintagmei „*poate hotărî*” în cuprinsul art. 8 alin. (1), respectiv art. 19 alin. (1) din Regulament. În conformitate cu dispozițiile legale amintite, (1) „*Autoritatea de executare poate hotărî să nu recunoască și să nu execute un ordin de indisponibilizare numai dacă (...)*”. În termeni similari, (2) „*Autoritatea de executare poate hotărî să nu*

relevantă doar cadrul normativ privind ordinul european de indisponibilizare.

De asemenea, deși în cuprinsul art. 10 din Regulament³⁷ sunt prevăzute expres și limitativ cazuri ce aparent întârzie recunoașterea reciprocă, așa-zisele cauze de amânare a executării [și nu a recunoașterii (!)] ordinului european de indisponibilizare, ele, în esență, nu sunt limitări ale principiului menționat. Principiul recunoașterii reciproce operează deplin sub rezerva absenței unor cazuri prevăzute de art. 8 din Regulament, chiar dacă se constată existența unor cazuri de amânare dintre cele expres menționate de legiuitorul european. Aceasta deoarece ele amână *executarea* ordinului de indisponibilizare, nu recunoașterea acestuia.

De ce prezintă, totuși, interes aceste motive de nerecunoaștere prevăzute de Regulament în cuprinsul art. 8, în materia supusă analizei, respectiv verificarea măsurii asigurătorii într-o astfel de procedură? Pentru că, în acord cu art. 7 alin. (1), coroborat cu art. 9 alin. (1) din Regulament, autoritățile române pronunță o hotărâre privind recunoașterea și executarea ordinului de indisponibilizare și execută ordinul respectiv fără întârziere, cu aceeași rapiditate și cu același grad de prioritate *ca într-un caz intern similar*. În aceeași manieră va fi gestionată și ipoteza în care un alt stat membru va fi chemat să recunoască și să execute un ordin european de indisponibilizare emis de autoritățile române.

Cu alte cuvinte, procedura recunoașterii ordinului european de indisponibilizare urmează regulile de drept interne ale statului chemat să se pronunțe asupra acesteia³⁸, în ipoteza noastră - legislația română. Așa fiind, având în vedere că prin ordin de indisponibilizare se înțelege o „*hotărâre emisă sau validată de o autoritate emitentă pentru a preveni distrugerea, transformarea, îndepărtarea, transferul sau înstrăinarea unui bun în vederea confiscării acestuia*”³⁹, în mod clar recunoașterea va fi guvernată și de dispozițiile art.

recunoască sau să nu execute un ordin de confiscare numai dacă (...)”.

³⁷ Conform art. 10 alin. (1), „[a]utoritatea de executare poate amâna executarea unui ordin de indisponibilizare transmis în conformitate cu articolul 4: **(a)** dacă executarea acestuia riscă să afecteze o investigație în desfășurare, caz în care executarea ordinului de indisponibilizare poate fi amânată până în momentul considerat oportun de autoritatea de executare; **(b)** dacă bunul face deja obiectul unui ordin de indisponibilizare existent, caz în care executarea ordinului de indisponibilizare poate fi amânată până în momentul retragerii respectivului ordin existent; sau **(c)** dacă bunul face deja obiectul unui ordin existent emis în cadrul altei proceduri în statul de executare, caz în care executarea ordinului de indisponibilizare poate fi amânată până în momentul retragerii respectivului ordin existent; cu toate acestea, prezenta dispoziție nu se aplică decât în cazul în care ordinul existent are prioritate, în temeiul dreptului intern, față de ordinele de indisponibilizare naționale ulterioare în materie penală”.

³⁸ **N.B.:** Este adevărat că, în acord cu prevederile art. 23 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2018/1805, „[e]xecutarea ordinului de indisponibilizare sau a ordinului de confiscare este reglementată de legislația statului de executare, iar autoritățile acestuia sunt singurele autorități competente să hotărască procedurile de executare a acestuia și să stabilească toate măsurile aferente”. Însă această dispoziție legală nu trebuie să fie interpretată în sensul în care recunoașterea ordinului european de indisponibilizare (sau de confiscare) se va face în raport de legea statului emitent, iar nu a statului care este chemat să recunoască ordinul. Această concluzie este întărită de art. 7 alin. (1) din Regulament, care menționează expres că autoritatea de executare recunoaște un ordin de indisponibilizare (sau, după caz, confiscare) transmis și ia măsurile necesare pentru executarea sa *în aceeași manieră ca în cazul unui ordin emis la nivel intern* de o autoritate a statului de executare. Așadar, nu doar executarea ordinului european de indisponibilizare va fi guvernată de legea internă a statului român - în ipoteza noastră -, ci și recunoașterea acestuia.

³⁹ Art. 2 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2018/1805.

249 și urm. C.pr.pen.⁴⁰. De altfel, practica judiciară confirmă, de principiu, această optică⁴¹.

Din moment ce analiza recunoașterii ordinului european de indisponibilizare presupune o analiză a condițiilor prevăzute de Regulamentul (UE) 2018/1805 alături de dispozițiile procesual penale prevăzute în cuprinsul art. 249 și urm. C.pr.pen., deci inclusiv a art. 250² C.pr.pen., analiza obligativității verificării măsurii asigurătorii în această procedură devine și ea relevantă.

III. VERIFICAREA MĂSURILOR ASIGURĂTORII ÎN PROCEDURA REGULAMENTULUI (UE) 2018/1805

Conform art. 250² C.pr.pen., în tot cursul procesului penal, procurorul, judecătorul de cameră preliminară sau, după caz, instanța de judecată verifică periodic, dar nu mai târziu de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv un an în cursul judecății, dacă subzistă temeiurile care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii, dispunând, după caz, menținerea, restrângerea sau extinderea măsurii dispuse, respectiv ridicarea măsurii dispuse, prevederile art. 250 (referitoare la contestarea măsurilor asigurătorii în faza de urmărire penală) și 250¹ (referitoare la contestarea măsurilor asigurătorii în faza judecății) C.pr.pen. aplicându-se în mod corespunzător.

Doctrina a punctat, în mod argumentat, lacunele textului sus-menționat⁴², relevând totodată și posibile amendamente legislative menite să sporească previzibilitatea și coerența reglementării. În cele ce urmează, nu ne vom referi, punctual, la aceste lacune, ci le vom semnală atunci când vor prezenta relevanță în materia supusă analizei - verificarea măsurilor asigurătorii în materia recunoașterii ordinului european de indisponibilizare.

Așa privind lucrurile, considerăm că analiza problemei trebuie să urmeze o perspectivă dublă: perspectiva autorității române (*lato sensu*) care *recunoaște și execută* un ordin european de indisponibilizare emis de un alt stat membru (1) și perspectiva autorității române

⁴⁰ De altfel, scopul ordinului european de indisponibilizare este reprodus de legiuitorul român în termeni similari cu cei folosiți de legiuitorul european. În acest sens, art. 249 alin. (1) C.pr.pen. prevede că scopul măsurilor asigurătorii este de „a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau extinse (...)”.

⁴¹Tb. Mehedinți, încheierea finală (dezinvestire) din 07.03.2024; C.Ap. Timișoara, încheiere de ședință din 07.01.2022, ambele disponibile pe www.rejust.ro. Deși jurisprudența menționată anterior vizează procedura contestației împotriva măsurilor asigurătorii, este relevant de observat că se face trimitere atât la dispozițiile Regulamentului (UE) 2018/1805, cât și la art. 249 și urm. C.pr.pen. când se analizează temeinicia măsurii asigurătorii luate față de inculpați, într-un context procesual cu element de extraneitate. În mod eronat, însă, se face trimitere și la dispozițiile Legii nr. 302/2004, în contextul în care spețele nu vizau certificate transmise anterior aplicării Regulamentului (UE) 2018/1805. Or, cum am mai menționat, art. 276 alin. (7) și art. 307 alin. (10) din Legea nr. 302/2004 clarifică raportul dintre acest cadru normativ și Regulamentul (UE) 2018/1805, menționând că de la data aplicării Regulamentului (UE) 2018/1805, dispozițiile legii speciale aferente procedurii recunoașterii ordinului de indisponibilizare și/sau confiscare se aplică doar în relația cu Irlanda și Regatul Danemarcei.

⁴² Pentru o analiză aprofundată a curențelor legislative în materia măsurilor asigurătorii, dar și pentru propuneri *de lege ferenda* menite să înlăture curențele antereferite, a se vedea A.-R. Trandafir, V.-R. Gherghe, Despre nevoia unei abordări coerente în materia măsurilor asigurătorii dispuse în procesul penal. 18 propuneri de modificare a Codului de procedură penală, în A.U.B.D. - Forum Juridic nr. 1/2024, p. 274 și urm.; de asemenea, a se vedea V.-R. Gherghe, Verificarea măsurilor asigurătorii pe parcursul procesului penal, în Dreptul nr. 1/2022; L. Criste, Verificarea măsurilor asigurătorii în procesul penal, în Caiete de drept penal nr. 1/2022, cele din urmă două referințe fiind citate în A.-R. Trandafir, Încetarea de drept a măsurilor asigurătorii: despre necesitatea unei abordări echilibrate, disponibil pe www.juridice.ro.

care *emite* un ordin european de indisponibilizare și îl trimite spre recunoaștere și executare unui alt stat membru, care procedează în consecință (2), soluția depinzând, în opinia noastră, de calitatea pe care o are autoritatea română.

1. România - stat de executare

În ipoteza în care un stat membru al Uniunii Europene transmite autorităților judiciare române un certificat⁴³ care cuprinde un ordin de indisponibilizare, cele din urmă autorități vor trebui să hotărască recunoașterea sau refuzul recunoașterii ordinului, dispunând în acest sens prin ordonanță motivată⁴⁴ sau încheiere⁴⁵, după caz.

Odată îndeplinite condițiile (formale și procedurale)⁴⁶ prevăzute de Regulamentul (UE) 2018/1805, respectiv Codul de procedură penală⁴⁷ pentru admiterea cererii de recunoaștere,

⁴³ Ordinele de indisponibilizare și de confiscare transmise autorităților române trebuie să fie însoțite de o traducere în limba română, engleză sau franceză. În cazuri urgente, ordinele vor fi însoțite de traducerea în limba română, conform art. 327² din Legea 302/2004. De asemenea, atunci când România este stat de executare, certificatul de confiscare va fi însoțit de ordinul de confiscare original sau o copie certificată a acestuia împreună cu certificatul de confiscare, potrivit art. 327³ din cuprinsul aceluiași act normativ. **N.B.:** deși am menționat la începutul analizei că Legea nr. 302/2004, de principiu, nu se mai aplică în materia recunoașterii ordinelor europene de indisponibilizare sau confiscare de la momentul aplicării Regulamentului (UE) 2018/1805, cu excepția Irlandei și Regatul Danemarcei, Secțiunea 5¹ din lege - *Măsurile necesare punerii în aplicare la nivel național* a prevederilor art. 2 alin. (8) și (9), art. 6 alin. (3), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (3) și ale art. 24 alin. (2) din Regulamentul (UE) 2018/1805 - sunt relevante și pe deplin aplicabile.

⁴⁴ Ordonanța procurorului privind recunoașterea și executarea ordinului european de indisponibilizare poate fi atacată cu contestație la judecătorul de drepturi și libertăți, iar nu la procurorul ierarhic superior prin intermediul plângerii, în baza art. 339 C.pr.pen. Astfel, conform art. 53 lit. b) C.pr.pen., judecătorul de drepturi și libertăți este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia, soluționează, în cursul urmăririi penale, cererile, propunerile, plângerile, contestațiile sau orice alte sesizări privind: (...) b) măsurile asigurătorii (...). Așadar, în ipoteza în care se contestă măsura asigurătorie cu element de extraneitate luată în cursul urmăririi penale, sunt aplicabile dispozițiile art. 53 lit. b) C.pr.pen., potrivit cărora măsurile asigurătorii sunt de competența judecătorului de drepturi și libertăți, precum și dispozițiile art. 7 din Legea 302/2004, conform căruia cererile de asistență judiciară (în sens larg) adresate autorităților române se îndeplinesc potrivit dreptului procesual intern român, dacă nu se prevede altfel, coroborate cu secțiunea 5¹-a din aceeași Lege, ținând cont și de faptul că în cauză se aplică Regulamentul (UE) 2018/1805. În plus, vor fi aplicabile dispozițiile art. 250 C.pr.pen., ca normă cu caracter special.

⁴⁵ Competența de a hotărî asupra recunoașterii și executării unui ordin european de indisponibilizare revine, conform art. 327¹ alin. (7) rap. la a 279 alin. (3) și (4) din Legea nr. 302/2004, după caz, parchetului de pe lângă tribunal, în faza de urmărire penală, ori tribunalului, în cursul judecății. De asemenea, potrivit art. 327⁴ alin. (1), când România este stat de executare, Ministerul Justiției este autoritatea centrală pentru ordinele de confiscare și ordinele de indisponibilizare emise în faza de judecată. Pentru ordinele de indisponibilizare emise în faza de urmărire penală, autoritatea centrală este Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin structurile de specialitate, iar conform alin. (2) al aceluiași articol, autoritățile centrale au rolul de a asista autoritățile judiciare române emitente și de a transmite și primi ordinele de indisponibilizare și de confiscare în cazul în care contactul direct nu este posibil.

⁴⁶ Existența certificatului standardizat [art. 4 alin. (1)]; traducerea corespunzătoare a documentelor [art. 6 alin. (2) din Regulament rap. la art. 327² și art. 327³ din Legea nr. 302/2004] - limbi acceptate: română, engleză, franceză; verificarea respectării de către statul emitent a autorității competente [art. 2 alin. (8)]; verificarea dublei incriminări, cu excepțiile aferente (art. 3), corecta identificare a bunurilor supuse indisponibilizării [în acest sens, recomandăm *convertirea* Anexei I a Regulamentului (UE) 2018/1805 din format pdf. în format Microsoft Word, pentru a nu exista constrângeri din perspectiva limitei spațiale a câmpurilor ce trebuie completate]; inexistența unui caz facultativ de nerecunoaștere și neexecutare, prevăzut de art. 8 din Regulament.

⁴⁷ S-a arătat că, pentru a fi luată o măsură asigurătorie, trebuie îndeplinite următoarele două condiții: (i) măsura

potrivit art. 9 alin. (1), autoritatea de executare - autoritățile române, în ipoteză - pronunță o hotărâre (în sens larg, putând fi și o ordonanță, în funcție de faza procesuală) privind recunoașterea și executarea ordinului de indisponibilizare și execută ordinul respectiv fără întârziere, cu aceeași rapiditate și cu același grad de prioritate ca într-un caz intern similar. În mod evident, așa cum antamează alin. (4) al aceluiași articol, autoritatea de executare comunică autorității emitente fără întârziere și prin orice mijloc care permite o înregistrare scrisă hotărârea de recunoaștere și de executare a ordinului de indisponibilizare.

Rațiunea problemei verificării măsurii asigurătorii ulterior recunoașterii și executării ordinului de indisponibilizare în ipoteza analizată apare, mai cu seamă, din perspectiva art. 12 alin. (1) din Regulament, care prevede, ca regulă generală, că bunurile care fac obiectul unui ordin de indisponibilizare *rămân indisponibilizate în statul de executare* până când autoritatea competentă a statului respectiv răspunde definitiv unui ordin de confiscare (adică până recunoaște și execută un ordin de confiscare transmis de statul emitent, cu privire la bunurile inițial indisponibilizate) sau până când autoritatea emitentă informează autoritatea de executare cu privire la orice hotărâre sau măsură în temeiul căreia ordinul nu mai este executoriu sau este retras.

Credem însă că, atunci când autoritățile române au calitatea de autoritate de executare, procedura verificării măsurii asigurătorii recunoscute și executate, în temeiul art. 250² C.pr.pen., nu poate avea loc, pentru următoarele argumente care succed.

În primul rând, așa cum menționam și la începutul analizei, principiul recunoașterii reciproce, aplicabil pe deplin și în materia Regulamentului (UE) 2018/1805, are la bază *încrederea reciprocă* care e prezumată între actorii implicați în mecanismul Regulamentului. În Avizul nr. 2/13 privind aderarea UE la Convenția europeană a drepturilor omului, Curtea de Justiție a subliniat că „*principiul încrederii reciproce între statele membre are o importanță fundamentală în dreptul Uniunii, întrucât permite crearea și menținerea unui spațiu fără frontiere interne*”⁴⁸.

Așa stând lucrurile, trebuie prezumat (relativ, nu absolut) că ambele state angajate în procedura recunoașterii ordinului de indisponibilizare - autoritatea judiciară română executantă și autoritatea străină emitentă - împart aceleași valori fundamentale, în esență,

să fie necesară pentru evitarea ascunderii, distrugerii, înstrăinării sau sustragerii de la urmărire a bunurilor, (ii) bunurile asupra cărora se dispune măsura să poată face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori să poată servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune (în context transfrontalier, credem că va prezenta importanță această condiție, cu prevalență, din perspectiva ca bunul să poată face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse). În acest sens, a se vedea Gh. Mateuț, Procedură penală. Partea generală, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 903. De asemenea, după cum s-a mai punctat (A.-R. Trandafir, Verificarea periodică a măsurilor asigurătorii în cursul procesului penal, 5 mai 2021, disponibil pe www.juridice.ro; M. Udriou, Sinteze de Procedură penală. Partea generală, op. cit., p. 486) cerința ca măsura asigurătorie să asigure *justa proporționalitate* între ingerința în dreptul de proprietate și scopul urmărit se constituie într-o condiție distinctă, necesar a fi analizată în contextul luării măsurilor antereferite. **N.B.:** verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de C.pr.pen. în acest scenariu nu înseamnă, în vreun fel, că statul executant - România, face o analiză pe fond a măsurii dispuse de statul emitent. Verificarea este una sumară, strict formală, pentru a observa dacă raționamentul statului emitent (deja efectuat!) se poate transpune în condițiile de luare a măsurilor asigurătorii prevăzute de legislația română. Analiza se limitează, așadar, la identificarea unei corespondențe între instituția juridică utilizată de statul emitent și mecanismele prevăzute de legislația română, precum și la constatarea îndeplinirii condițiilor generale prevăzute de lege pentru dispunerea unor asemenea măsuri.

⁴⁸ CJUE, Avizul 2/13 din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, par. 191, citat în S. Prechal, Mutual Trust Before the Court of Justice of the European Union, în E.P. nr. 1/2017, p. 76.

de a respecta drepturile persoanelor afectate de măsura indisponibilizării. Chiar și așa, această încredere reciprocă nu este oarbă⁴⁹, din moment ce, după cum s-a arătat⁵⁰, „*existența la momentul luării măsurii asigurătorii a motivelor și împrejurărilor de fapt care au impus necesitatea indisponibilizării bunurilor nu apare ca fiind necesară și suficientă pentru menținerea pe tot parcursul procesului penal a măsurilor (asigurătorii - n.n.) deja instituite*”.

În acest caz, durata semnificativă a măsurilor asigurătorii recunoscute pe calea procedurii analizate poate constitui o ingerință disproporționată față de persoanele afectate de ordinul de indisponibilizare. În acest sens, CtEDO a arătat, cu diferite ocazii⁵¹, că interferențele în dreptul de proprietate nu pot avea caracter nelimitat, o durată prea mare de timp (de pildă, 4 ani și 5 luni), fiind considerată de Curtea de la Strasbourg disproporționată⁵².

În aceeași ordine de idei, de remarcat este că art. 250² C.pr.pen. face referire în mod expres la „*temeiurile care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii*”, procedura verificării putându-se concluziona cu una dintre soluțiile enumerate în cuprinsul textului (menținere, restrângere ori extindere, respectiv ridicare a măsurilor asigurătorii). Ca atare, din capul locului, autoritatea judiciară română care a recunoscut și ulterior a executat ordinul european de indisponibilizare ar trebui pusă în poziția să analizeze temeinicia unei măsuri, dispuse, practic, de un alt stat membru.

Însă de remarcat este că aplicarea art. 250² C.pr.pen. nu poate fi transpusă în mod identic asupra măsurilor de indisponibilizare recunoscute în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1805, întrucât *natura juridică a acestora este diferită*. Dacă într-o situație internă autoritatea judiciară este chemată să reevalueze periodic temeiurile care au justificat luarea măsurii, fiind în mod direct responsabilă de gestionarea legalității și temeiniciei acesteia, în ipoteza cooperării judiciare aceasta nu mai exercită un control de fond, după cum am arătat, ci doar asigură executarea unei decizii emise de o autoritate competentă a altui stat membru asupra unei măsuri *deja dispuse*⁵³. Din această perspectivă, eventualele verificări efectuate în statul de executare nu pot viza temeinicia măsurii în sensul art. 250² C.pr.pen., ci exclusiv aspecte ce țin de recunoașterea și executarea acesteia (de exemplu, incidența unuia dintre motivele de nerecunoaștere și neexecutare prev. de art. 8 din Regulament, existența vreunei ipoteze de amânare a executării prev. de art. 10, lipsuri de formă sau certificat incomplet etc.).

Așa stând lucrurile, parchetului ori instanței române, după caz, în calitate de autorități

⁴⁹ S. Prechal, op. cit., p. 85.

⁵⁰ A. Zarafiu, L. Lordache, op. cit., pp. 6-7.

⁵¹ Cauza Benet Praha c. Cehiei, Hotărârea din 24.02.2011, par. 99-100; 103 și urm.; Cauza Denisova and Moiseyeva c. Rusiei, Hotărârea din 01.04.2010, par. 58, disponibil pe <https://hudoc.echr.coe.int>. Astfel, Curtea a arătat că „[t]rebuie să existe o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit. Pentru a stabili dacă această cerință este îndeplinită, Curtea recunoaște că statul beneficiază de o largă marjă de apreciere atât în ceea ce privește alegerea mijloacelor de aplicare, cât și în ceea ce privește stabilirea faptului dacă consecințele aplicării sunt justificate de interesul general, în scopul atingerii obiectivului legii în cauză”.

⁵² Cauza Wellane Ltd. c. României, Hotărârea din 12 octombrie 2021, disponibilă la <http://ier.gov.ro/>. În mod judicios s-a arătat (A. Zarafiu, L. Lordache, op. cit., p. 11) că „fiind o măsură procesuală cu caracter provizoriu, evaluarea legalității și temeiniciei unei măsuri asigurătorii în ființă nu trebuie realizată doar din perspectiva duratei rezonabile pentru care a fost activă prin raportare la complexitatea cauzei ori obiectul acesteia. Cu alte cuvinte, o astfel de evaluare nu trebuie condiționată de trecerea unei perioade îndelungate și nerezonabile de timp pentru a putea fi pusă în discuție necesitatea menținerii, restrângerii ori ridicării măsurii”.

⁵³ În esență, o asemenea limitare decurge din principiul recunoașterii reciproce, care presupune că aprecierea necesității și proporționalității măsurii a fost *deja realizată* în statul emitent, iar statul de executare nu poate repune în discuție această evaluare fără a afecta însăși logica de funcționare a mecanismului.

judiciare de executare, nu le este permis să analizeze *temeinicia măsurii de indisponibilizare* pe care au recunoscut-o și ulterior pus-o în executare în propriul stat, la cererea altui stat membru. În sens contrar, s-ar contrazice însuși principiul încrederii reciproce, temelia cooperării judiciare în materie penală. Altfel spus, statul român, în calitate de stat executant, trebuie să aibă „*încredere*” că măsura dispusă în statul emitent respectă garanțiile procesuale aferente, inclusiv că cel din urmă stat va veghea la verificarea temeiniciei măsurii pe care a dispus-o și a cărei recunoaștere a solicitat-o, revenind ulterior cu un ordin de confiscare spre recunoaștere ori o cerere de retragere a ordinului de indisponibilizare inițial transmis și ulterior recunoscut și executat, în temeiul art. 12 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2018/1805.

De altfel, ar fi, oarecum, paradoxal ca o autoritate judiciară de executare a unui stat membru să analizeze temeinicia unei măsuri de indisponibilizare dispuse într-un alt stat membru, pe baza unui certificat sumar și pe baza unui ordin de indisponibilizare (o hotărâre, în sens larg) ale statului emitent, fără acces real la probe, dosar etc. Cu atât mai mult cu cât aceasta este rațiunea recunoașterii și a încrederii reciproce, ambele funcționând ca un filtru, nu ca o analiză a fondului judecat de statul emitent.

În al doilea rând, și în continuarea raționamentului expus anterior, potrivit art. 33 alin. (1) teza I din Regulamentul (UE) 2018/1805, persoanele afectate au dreptul la căi de atac efective *în statul de executare împotriva hotărârii privind recunoașterea și executarea ordinelor de indisponibilizare* în conformitate cu art. 7 și a ordinelor de confiscare în conformitate cu art. 18; *per a contrario*, legiuitorul european impune statelor membre asigurarea de căi de atac efective exclusiv în ceea ce privește recunoașterea și executarea ordinelor de indisponibilizare, nu și cu privire la fondul ordinelor amintite.

Totodată, deși art. 33 alin. (1) teza a II-a din Regulamentul (UE) 2018/1805 menționează că dreptul la o cale de atac se invocă în fața unei instanțe competente din statul de executare în conformitate cu legislația sa, de principiu, în privința ordinului european de indisponibilizare nu există o delimitare conceptuală între această cale de atac și procedura contestării măsurilor asigurătorii în faza de urmărire penală (art. 250 C.pr.pen.) ori în faza judecătii (art. 250¹ C.pr.pen.).

Astfel, în ciuda practicii neunitare pe acest segment⁵⁴, hotărârea (mai specific, încheierea) prin care tribunalul recunoaște ordinul european de indisponibilizare nu este supusă contestației de drept comun, prevăzută de art. 425¹ C.pr.pen., întrucât legea prevede o altă cale de atac - art. 250¹ C.pr.pen.⁵⁵. În aceeași ordine de idei, pentru ordinul de indisponibilizare recunoscut de procuror, prin ordonanță, vor fi aplicabile dispozițiile art. 250 C.pr.pen. Toate aceste concluzii se impun în contextul art. 33 alin. (1) teza a II-a din Regulamentul (UE) 2018/1805, conform căruia dreptul la o cale de atac (în privința ordinului

⁵⁴ Tb. București, încheierea finală (dezinvestire) din 04.10.2023, pronunțată în dosarul nr. 23203/3/2023, contestație în termen de 5 zile de la comunicare; Tb. București, încheierea finală (dezinvestire) din 19.04.2023 pronunțată în dosarul nr. 10998/3/2023, contestație în termen de 3 zile de la comunicare; Tb. Iași, încheierea finală în camera de consiliu nr. 264/2023 din 29.11.2023, pronunțată în dosarul nr. 6306/99/2023, contestație în termen de 5 zile de la pronunțare, toate disponibile pe www.rejust.ro.

⁵⁵ În ceea ce privește recunoașterea unui ordin european de confiscare, considerăm că lucrurile vor sta diferit. În acest caz, hotărârea (sentința, mai specific) prin care tribunalul recunoaște ordinul european de confiscare va fi supusă contestației de drept comun, prev. de art. 425¹ C.pr.pen., întrucât legea nu prevede o altă cale de atac. Și în această materie, de altfel, practica este neunitară. Cu titlu de exemplu, Tb. Călărași, hotărârea nr. 80/2023 din 24.10.2023, pronunțată în dosarul nr. 899/116/2023, contestație în termen de 3 zile de la comunicare; Tb. Gorj, hotărârea nr. 91/2025 din 28.05.2025, pronunțată în dosarul nr. 1681/95/2025, apel în termen de 10 zile de la pronunțare, hotărârile fiind disponibile pe www.rejust.ro.

european de indisponibilizare) se invocă în fața unei instanțe competente din statul de executare *în conformitate cu legislația sa*.

Revenind la problematica supusă analizei, art. 250² C.pr.pen., de asemenea, trebuie coroborat în mod necesar cu art. 33 alin. (2) din Regulament, conform căruia „*[m]otivale de fond care au condus la emiterea ordinului de indisponibilizare (...) nu pot fi contestate în fața unei instanțe a statului de executare*”. Ca atare, din moment ce contestarea fondului măsurii asigurătorii e rezervată competenței exclusive a statului emitent, este de la sine înțeles că nici verificarea temeiniciei măsurii asigurătorii, în baza art. 250² C.pr.pen., nu poate reveni în vreun fel statului de executare - prin ipoteză, autorităților judiciare române.

S-ar putea susține că această concluzie trasată anterior intră în conflict cu ce am punctat în contextul discuției căilor de atac, referitor la art. 33 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2018/1805, unde am specificat că, în materia căii de atac impuse de Regulament pentru contestarea hotărârii de recunoaștere, este aplicabilă legislația procesual penală din cuprinsul art. 250, respectiv art. 250¹ C.pr.pen. În acest caz, împotriva ordonanței sau, după caz, a încheierii prin care s-au recunoscut măsurile de indisponibilizare solicitate prin ordinul de indisponibilizare, în mod evident, contestatorul ar putea aduce critici cu privire la temeinicia (fondul) măsurii⁵⁶.

Într-o atare situație, organul judiciar (judecătorul de drepturi și libertăți, în faza de urmărire penală, respectiv instanța, în faza de judecată) va trebui să delimiteze clar motivele invocate de contestator. Dacă acestea se referă la proporționalitate, scop, necesitate - contestația trebuie respinsă ca inadmisibilă, față de dispozițiile art. 33 alin. (2) din Regulamentul (UE) 2018/1805, care au prioritate în raport de legislația internă. Dimpotrivă, dacă contestația vizează aspecte de formă, fără referiri la fondul măsurii recunoscute [de pildă, se invocă faptul că certificatul de indisponibilizare este incomplet sau în mod vădit incorect și nu a fost completat în urma consultării menționate la art. 8 alin. (2), se invocă unul sau mai multe motive de nerecunoaștere și neexecutare etc.], cu alte cuvinte, motive care se circumscriu strict procedurii de recunoaștere și/sau executare, în mod evident o astfel de contestație este admisibilă, urmând a fi soluționată în consecință.

Concluzionând sub acest aspect, suntem de părere că procedura prevăzută la art. 250² C.pr.pen. nu este incidentă în situația în care autoritățile române, *în calitate de autorități de executare*, recunosc și execută un ordin european de indisponibilizare transmis de un alt stat membru, având în vedere motivele expuse anterior.

În situația în care de la momentul recunoașterii ordinului european de indisponibilizare s-a scurs o perioadă semnificativă de timp, fără vreun răspuns din partea statului emitent în sensul emiterii unui ordin de confiscare vizând aceleași bunuri inițial indisponibilizate ori o cerere de retragere a ordinului inițial, credem că se poate recurge la mecanismul prevăzut în art. 12 alin. (2) din Regulamentul (UE) 2018/1805.

Conform textului legal menționat, „*[ț]inând cont de circumstanțele cazului, autoritatea de executare poate prezenta o cerere motivată autorității emitente pentru a limita perioada în care bunurile urmează a fi indisponibilizate. O astfel de cerere, inclusiv eventualele informații justificative relevante, se transmite prin orice mijloace care permit o înregistrare scrisă, în condiții care să permită autorității emitente să stabilească autenticitatea*

⁵⁶ Problemele practice legate de exercitarea căilor de atac în această materie, precum și alte dificultăți care influențează efectiv exercitarea drepturilor în contextul Regulamentului (UE) 2018/1805, vor face obiectul unei analize detaliate într-un studiu viitor.

cererii (...). Autoritatea emitentă răspunde cât mai curând posibil la cerere. În cazul în care autoritatea emitentă nu este de acord cu limitarea (...) bunurile rămân indisponibilizate (...). În cazul în care autoritatea emitentă nu răspunde în termen de șase săptămâni de la primirea cererii, autoritatea de executare nu mai este obligată să execute ordinul de indisponibilizare”⁵⁷.

De asemenea, o ipoteză care nu trebuie neglijată în analiza dezvoltată pe acest segment este cea reglementată de art. 18 alin. (5) din Regulamentul (UE) 2018/1805. Conform textului menționat „[î]n cazul în care autoritatea emitentă a emis un ordin de confiscare, **dar nu a emis un ordin de indisponibilizare**, autoritatea de executare poate decide (...), indisponibilizarea bunurilor⁵⁸ (bunurilor - n.n.) vizate, **în conformitate cu dreptul său intern**, în vederea executării ulterioare a ordinului de confiscare. În acest caz, autoritatea de executare informează fără întârziere autoritatea emitentă, și, dacă este posibil, înainte de indisponibilizarea bunurilor vizate”.

Și în ipoteza reglementată de art. 18 alin. (5) din Regulamentul (UE) 2018/1805, se ridică problema incidenței procedurii de verificare a măsurilor asigurătorii, prevăzută de art. 250² C.pr.pen., din moment ce, spre deosebire de situația în care autoritatea română acționează exclusiv ca stat de executare, limitându-se la recunoașterea unei măsuri dispuse de statul emitent, în acest caz măsura indisponibilizării este dispusă chiar de autoritatea de executare - România, prin ipoteză, în temeiul dreptului intern, din oficiu, în vederea asigurării eficienței ulterioare a ordinului de confiscare⁵⁹.

În ipoteza analizată, fără a antama analiza din **Secțiunea 2**, apreciem că măsura indisponibilizării dispusă de autoritatea de executare în temeiul art. 18 alin. (5) din Regulamentul (UE) 2018/1805 *este supusă verificării periodice* potrivit art. 250² C.pr.pen. Sintagma „*în conformitate cu dreptul său intern*” utilizată de legiuitorul european nu poate fi,

⁵⁷ În această ipoteză, apreciem că persoana afectată (art. 2 pct. 10 din Regulament) nu poate obține în statul de executare ridicarea măsurii pe fond, în eventualitatea în care durata indisponibilizării care se execută în statul de executare - România, ar depăși caracterul rezonabil (care se va aprecia de la caz la caz), întrucât analiza temeiniciei (necesitate, scop, proporționalitate), după cum am arătat, aparține exclusiv statului emitent, potrivit art. 33 alin. (2) din Regulament. O astfel de cerere ar fi, în principiu, la o primă vedere, inadmisibilă. Cu toate acestea, considerăm că eventuala durată excesivă a măsurii poate fi invocată în fața autorităților române de executare, care pot activa mecanismul prevăzut de art. 12 alin. (2) și într-un astfel de scenariu (nu doar din oficiu), solicitând statului emitent limitarea perioadei de indisponibilizare. Este adevărat că acest mecanism depinde, într-o anumită măsură, de reacția statului emitent. Totuși, credem că dependența nu este absolută, din moment ce, în lipsa unui răspuns în termen de șase săptămâni, autoritatea de executare nu mai este obligată să mențină/execute măsura, conform ultimei teze a art. 12 alin. (2) din Regulament. În acest fel, statul de executare nu verifică fondul măsurii, dar are totuși un instrument prin care poate preveni menținerea acesteia pe o durată excesivă. În cazul în care autoritatea emitentă nu este de acord cu limitarea, atunci persoana afectată va trebui, totuși, să se îndrepte către statul emitent pentru a face demersuri în vederea ridicării măsurii.

⁵⁸ Dezacordul gramatical indică, cel mai probabil, o eroare de traducere în versiunea română a normei.

⁵⁹ Credem că rațiunea mecanismului instituit de art. 18 alin. (5) din Regulamentul (UE) 2018/1805 trebuie înțeleasă din perspectiva necesității de a preveni riscurile inerente unei proceduri de executare întemeiate exclusiv pe un ordin de confiscare. Astfel, în absența unei măsuri prealabile de indisponibilizare, aplicarea procedurilor interne de recunoaștere și executare a ordinului de confiscare poate presupune (și, de altfel, ar trebui să presupună) respectarea unor garanții procesuale, precum citarea persoanelor afectate, interval în care bunurile vizate ar putea fi ascunse, distruse, înstrăinate sau sustrase de la executare, contrar scopului art. 249 alin. (1) C.pr.pen., citit în corelație cu art. 2 pct. 2 din Regulament. În acest context, posibilitatea autorității de executare de a dispune indisponibilizarea bunurilor, chiar din oficiu, apare ca un instrument necesar pentru garantarea efectivității cooperării judiciare, fără a aduce atingere garanțiilor procesuale, în condițiile în care măsura are oricum caracter temporar și este supusă controlului ulterior, după cum urmează să argumentăm.

credem noi, interpretată restrictiv, în sensul limitării sale exclusiv la condițiile de luare a măsurii, ci trebuie înțeleasă ca incluzând întregul regim juridic aplicabil măsurilor asigurătorii în dreptul național, inclusiv controlul ulterior al temeiniciei acestora.

Așadar, spre deosebire de situația în care autoritatea română acționează ca stat de executare în procedura de recunoaștere a unui ordin de indisponibilizare emis de un alt stat membru, limitându-se la validarea efectelor unei măsuri *deja dispuse* (!), în ipoteza art. 18 alin. (5) autoritatea de executare dispune ea însăși măsura asigurătorie, ceea ce, în mod clar, justifică (și ar trebui să justifice) intervenția acelorași organe judiciare în sensul verificării sale.

Mai mult, contextul în care intervine această măsură întărește concluzia de mai sus, în sensul că premisa aplicării art. 18 alin. (5) din Regulament este că autoritatea emitentă a emis un ordin de confiscare, dar nu a emis un ordin de indisponibilizare, deci autoritatea de executare română are acces direct la ordinul (hotărârea) care cuprinde măsura confiscării dispusă de statul emitent. Ordinul de confiscare transmis de acesta, astfel cum este definit de art. 2 alin. (1) din Regulament, reprezintă „o măsură definitivă dispusă de o instanță în cadrul unei proceduri inițiate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni”, ceea ce presupune, cel puțin formal, existența unui ansamblu probator și a unui raționament judiciar deja cristalizat. Așa stând lucrurile, autoritatea de executare nu se mai află în situația de a acționa în absența unor repere privind temeinicia măsurii (cum am menționat la începutul analizei - exclusiv pe baza unui certificat sumar și a unei hotărâri străine de indisponibilizare -, ceea ce contura, printre altele, paradoxul verificării fondului măsurii de către statul executant), ci, dimpotrivă, acum are acces la întregul context procesual care a fundamentat soluția confiscării: probe, faptă, garanții etc., ceea ce îi permite să contureze un raționament propriu privitor la necesitatea măsurii indisponibilizării, în baza art. 18 alin. (5). Așa fiind, considerăm că în ipoteza analizată va fi incident art. 250² C.pr.pen.⁶⁰.

2. România - stat emitent

În situația în care autoritățile judiciare române au calitatea de autoritate emitentă - deci autoritate care transmite un certificat de indisponibilizare către o altă autoritate dintr-

⁶⁰ S-ar putea susține că, în ipoteza art. 18 alin. (5) din Regulamentul (UE) 2018/1805, autoritatea de executare ar beneficia de o marjă largă de apreciere în ceea ce privește durata măsurii de indisponibilizare, putând menține această măsură pe o perioadă nedeterminată, *chiar în prezența unui ordin de confiscare deja emis*. O asemenea interpretare este însă, în opinia noastră, neîntemeiată, din moment ce măsura indisponibilizării dispusă în acest temei are un caracter temporar, fiind instituită exclusiv „în vederea executării ulterioare a ordinului de confiscare”, conform normei europene menționate. Finalitatea sa este, așadar, una strict de conservare, similară celei reglementate de art. 249 alin. (1) C.pr.pen., respectiv prevenirea sustragerii, distrugerii sau înstrăinării bunurilor până la momentul punerii efective în executare a confiscării. În consecință, *durata măsurii nu poate depăși intervalul necesar realizării acestui scop*. De asemenea, într-o atare ipoteză, oricum indisponibilizarea nu poate fi disociată în vreun fel de procedura de recunoaștere și executare a ordinului de confiscare inițial transmis, ci ea intervine tocmai pentru a evita ca eventualele exigențe procedurale interne aferente acestei proceduri (inclusiv citarea persoanelor interesate) să compromită eficiența măsurii finale, după cum am mai subliniat *supra*. Prin urmare, considerăm că măsura subzistă doar până la momentul în care autoritatea de executare finalizează demersurile necesare pentru punerea în executare a ordinului de confiscare sau, după caz, constată imposibilitatea executării acestuia. Nu în ultimul rând, caracterul nediscreționar al duratei rezultă și din aplicabilitatea dreptului intern, în temeiul căruia măsura este dispusă. Astfel, după cum am tot amintit, fiind o măsură asigurătorie luată potrivit legislației procesual penale române, aceasta este supusă garanțiilor prevăzute de art. 250² C.pr.pen., inclusiv sub aspectul verificării periodice a temeiniciei sale. Această verificare exclude, prin definiție, posibilitatea menținerii *sine die* a indisponibilizării, în lipsa unei justificări proporționale.

un stat membru -, problema verificării măsurii asigurătorii dispuse și transmise spre „validare” și executare către un alt stat capătă alte valențe procesuale.

În acest sens, în mod previzibil, argumentele expuse anterior, în contextul **Secțiunii 1**, referitoare la obligația de încredere reciprocă, îndrituirea statului emitent, în mod exclusiv, de a verifica temeinicia măsurilor asigurătorii dispuse ar trebui, prin revers, să fie aplicabile în contextul analizei celei de-a doua ipoteze, în care România este stat emitent și, pe cale de consecință, să se conchidă că verificarea măsurii asigurătorii în acest scenariu este în conformitate cu principiul recunoașterii reciproce care guvernează Regulamentul (UE) 2018/1805, dar și cu dispozițiile de drept intern⁶¹.

Din perspectiva momentului de la care curg termenele de 6 luni, respectiv 1 an, s-ar putea argumenta că acestea încep să curgă ulterior transmiterii certificatului de indisponibilizare împreună cu ordinul de indisponibilizare, după caz⁶², și după ce autoritatea de executare comunică autorității emitente - autorității judiciare române, prin ipoteză -, fără întârziere și prin orice mijloc care permite o înregistrare scrisă hotărârea de recunoaștere și de executare a ordinului de indisponibilizare⁶³.

În acest sens, nu ar interesa momentul la care autoritățile române au transmis ordinul de indisponibilizare spre recunoaștere și executare unui stat executant, ci momentul la care cel din urmă a recunoscut și, după caz, executat măsura solicitată, întrucât doar când măsura este recunoscută și executată se poate discuta despre o ingerință în dreptul de proprietate al persoanei afectate. Așadar, chiar dacă autoritățile române au dispus cu privire la o măsură de indisponibilizare a unor bunuri dintr-un alt stat membru, până la recunoaștere și executare aceasta nu este executorie, nu este „validată”, nepunându-se, deci, problema unei verificări de măsura asigurătorie cât timp aceasta nu produce consecințe efective.

Credem, însă, că o astfel de optică este eronată. Astfel, în ceea ce privește momentul de la care curg termenele de verificare prevăzute de art. 250² C.pr.pen. (6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în cursul judecății), apreciem că acesta este reprezentat de **data dispunerii inițiale a măsurii asigurătorii în dreptul intern**, iar nu de momentele ulterioare legate de punerea în executare a acesteia pe teritoriul altor state membre.

Astfel, în doctrină⁶⁴ s-a arătat în mod constant că termenul de verificare se raportează la „*instituirea sau menținerea anterioară a măsurii asigurătorii*”, indiferent de faza procesuală

⁶¹ Dispoziții de drept intern care, în orice caz, sunt subsumate respectării prevederilor reglementărilor Unionale, deci, printre altele, și Regulamentului (UE) 2018/1805, potrivit art. 1 alin. (2) C.pr.pen.

⁶² Nu toate statele membre (care au calitatea de autorități de executare) ale Uniunii solicită, în vederea recunoașterii, ordinul în sine (care este o ordonanță sau încheiere, după caz), pe lângă certificatul de indisponibilizare completat conform Anexei I din Regulament. În acest sens, conform art. 4 alin. (2) teza I din Regulament, „[s]tatele membre (executante - n.n.) pot să formuleze o declarație în care să precizeze că, atunci când le este transmis un certificat de indisponibilizare în vederea recunoașterii și a executării unui ordin de indisponibilizare, autoritatea emitentă trebuie să transmită, împreună cu certificatul de indisponibilizare, ordinul de indisponibilizare original sau o copie legalizată a acestuia”. În cazul României, ordinele de indisponibilizare și de confiscare transmise autorităților române trebuie să fie însoțite de o traducere în limba română, engleză sau franceză. În cazuri urgente, ordinele vor fi însoțite de traducerea în limba română. Așadar, concluzia este că ordinul trebuie atașat certificatului, în acord și cu dispozițiile relevante din Legea nr. 302/2004.

⁶³ Pentru detalii referitoare la natura termenelor de 6 luni, respectiv un an, și momentul de la care încep acestea să curgă, precum și propuneri de modificări legislative aferente, a se vedea A.-R. Trandafir, V.-R. Gherghe, op. cit., p. 279 și urm.; A.-R. Trandafir, Încetarea de drept a măsurilor asigurătorii: despre necesitatea unei abordări echilibrate, op. cit., www.juridice.ro; M. Udrioiu, Sinteze de Procedură penală. Partea generală, op. cit., p. 1469 și urm.

⁶⁴ A.-R. Trandafir, V.-R. Gherghe, op. cit., p. 275.

în care aceasta a fost dispusă, tocmai pentru că verificarea vizează subzistența temeiurilor care au justificat luarea măsurii, *iar nu modalitățile de executare ale acesteia*.

Această interpretare este determinată de însăși finalitatea textului, întrucât art. 250² C.pr.pen. nu reglementează o nouă măsură procesuală și nici o etapă de executare, ci un control periodic al proporționalității ingerinței *deja dispuse* asupra dreptului de proprietate. În consecință, momentul relevant este unul unic, cel al luării măsurii asigurătorii, deoarece din acel moment ingerința există și produce efecte juridice, indiferent de locul unde bunurile sunt identificate sau executate ulterior.

În acest sens, emiterea certificatului prevăzut de Regulamentul (UE) 2018/1805 în Anexa I și transmiterea acestuia autorității de executare nu influențează în vreun fel curgerea termenului de verificare, întrucât aceste acte nu constituie o nouă dispoziție de indisponibilizare, ci exclusiv modalități de cooperare judiciară internațională pentru punerea în executare a unei măsuri *deja existente*. Așa fiind, nu se poate susține nici ideea unui nou moment de referință și nici aceea a unei duble curgeri a termenelor în funcție de succesiunea etapelor de executare⁶⁵. A admite contrariul ar conduce la o fragmentare nejustificată a unei măsuri asigurătorii unitare, luate într-o cauză penală, în funcție de parcursul său de executare eventual transfrontalieră. O asemenea interpretare este incompatibilă, în opinia noastră, cu logica art. 250² C.pr.pen., care vizează exclusiv controlul periodic al măsurii deja dispuse, iar nu reinițierea acesteia în raport cu etapele executării.

Sub aspectul compatibilității unei astfel de proceduri cu Regulamentul (UE) 2018/1805, atunci când autoritățile române au calitatea de autorități emitente, următoarele argumente conturează, credem noi, un răspuns în sens afirmativ.

În primul rând, procedura prevăzută de art. 250² C.pr.pen. se soldează, după caz, cu menținerea, restrângerea⁶⁶ sau extinderea⁶⁷ măsurii dispuse, respectiv ridicarea măsurii.

⁶⁵ De pildă, în situația în care, ulterior dispunerii măsurii asigurătorii în dreptul intern, se identifică bunuri în alt stat membru și se recurge la transmiterea certificatului de indisponibilizare pentru punerea în executare a aceleiași măsuri cu privire la bunurile din acel stat membru. În această situație, nu vor curge două termene de verificare paralele.

⁶⁶ **În privința restrângerii ordinului de indisponibilizare** transmis inițial, credem că autoritatea judiciară română va trebui să informeze autoritatea de executare cu privire la restrângerea acestuia. Ca atare, ordonanța sau, după caz, încheierea prin care s-a dispus restrângerea măsurii asigurătorii recunoscute într-un alt stat membru va trebui comunicată celui din urmă de către autoritățile judiciare române, în vederea conformării. Soluția se impune în temeiul art. 25 din Regulamentul (UE) 2018/1805, care prevede în cuprinsul alin. (1) că, dacă este necesar, autoritatea emitentă și autoritatea de executare se consultă reciproc fără întârziere, în vederea asigurării unei aplicări eficiente a Regulamentului, utilizând orice mijloc de comunicare adecvat. De asemenea, trebuie ținut cont și de alin. (2) al aceluiași articol, care prevede că toate comunicările, inclusiv cele destinate să trateze dificultățile legate de transmiterea sau autentificarea oricărui document necesar pentru executarea ordinului de indisponibilizare sau a ordinului de confiscare, se efectuează direct între autoritatea emitentă și autoritatea de executare, iar în cazul în care statul membru a desemnat o autoritate centrală în conformitate cu articolul 24 alineatul (2), se efectuează, după caz, cu implicarea autorității centrale respective.

⁶⁷ **În privința extinderii**, considerăm că nu va putea fi extins ordinul de indisponibilizare emis inițial și ulterior recunoscut și executat printr-o simplă notificare a autorității de executare. Ca atare, autoritățile emitente (din România, în situația analizată), pentru a extinde măsura indisponibilizării și cu privire la alte bunuri din statul executant, vor trebui să completeze un nou certificat de indisponibilizare și să atașeze ordinul tradus conform, după caz. În acest scenariu, se va parcurge în statul executant o nouă procedură de recunoaștere și executare, cu privire la ce s-a extins față de ordinul inițial. Soluția se impune, mai cu seamă, dar nu exclusiv, din perspectiva posibilității extinderii ordinului de indisponibilizare cu privire la un terț (pentru mai multe detalii în legătură cu posibilitatea dispunerii măsurilor privative de patrimoniu față de terți, a se vedea *I. Vișinescu*, Confiscarea de la terțe persoane, în *Caiete de drept penal nr. 1/2019*). În ipoteza **înlocuirii obiectului sechestrului asigurător**, care

Așadar, este normal să fie incidentă o verificare, inclusiv în această procedură transfrontalieră, care să stabilească dacă se mențin (în sens larg) măsurile de indisponibilizare recunoscute în statul executant. În acest sens, pentru a se evita arbitriul și „dezordinea” în procedura cooperării pe acest segment, și ținându-se seama de faptul că procedura emiterii ordinului de indisponibilizare s-a realizat oricum cu respectarea legislației relevante din Codul de procedură penală, este normal să fie incident art. 250² în scenariul analizat și, deci, să se impună o verificare periodică a măsurii trimise spre „validare” și executare în altă jurisdicție.

S-ar putea susține că procedura verificării măsurii asigurătorii este circumscrisă exclusiv procesului penal român, neputând fi extinsă și în domeniul cooperării judiciare în materie penală, fiind greu de imaginat cum s-ar plia mecanismul pe caracteristicile inerente unei proceduri cu element de extraneitate, în special din perspectiva duratei lungi care caracterizează interacțiunea dintre statele implicate într-un mecanism de cooperare precum Regulamentul (UE) 2018/1805.

O astfel de susținere este însă refutabilă, art. 250² C.pr.pen. nefăcând nicio distincție în sensul aplicabilității sale exclusiv în context intern. Mai mult, în contextul Titlului I - Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale, art. 1 alin. (1) C.pr.pen. menționează că „[n]ormele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală”; din nou, fără a opera cu vreo distincție în funcție de aplicabilitatea normelor procesuale penale exclusiv pe plan intern. În plus, conform alin. (2) al aceluiași articol, „[n]ormele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile (...) tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesuală penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte”.

Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prevede dispoziții referitoare la Cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Titlului V referitor la Spațiul de libertate, securitate și justiție (mai specific, Capitolul 4)⁶⁸. Ca atare, legea procesuală română trebuie să asigure respectarea acestor dispoziții unionale, dar și a „celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesuală penală”, deci și a Regulamentului (UE) 2018/1805. Așadar, nu există o incompatibilitate absolută între reglementarea internă prevăzută de art. 250² C.pr.pen. și Regulamentul antereferit, astfel că putem discuta de o verificare a măsurii indisponibilizării inclusiv în context transfrontalier.

În al doilea rând, Regulamentul (UE) 2018/1805 prevede, în cuprinsul art. 27 alin. (1), că autoritatea emitentă retrage, fără întârziere, ordinul de indisponibilizare atunci când

presupune o ridicare a măsurii asigurătorii cu privire la un bun sechestrat, dar și o luare a măsurii asigurătorii cu privire la un alt bun, de ex. când măsura asigurătorie a fost luată în cursul urmăririi penale în vederea confiscării speciale prin echivalent, asupra unui bun mobil al inculpatului aflat într-un alt stat membru, trimis în judecată pentru infracțiunea de luare de mită (primirea sumei de 3.000 de euro, în vederea declarării ca admis la examenul de licență a unui student), iar inculpatul pune la dispoziția instanței de judecată suma de bani primită, apreciem că nu va mai fi necesară emiterea unui nou certificat de indisponibilizare către statul membru executant, dacă noul obiect al sechestrului asigurător a fost pus la dispoziția autorităților emitente române.

⁶⁸ În mod specific, art. 82 alin. (1) TFUE prevede că cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Uniunii Europene se întemeiază pe *principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare* și include apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre în domeniile prevăzute de tratat.

acesta nu mai este executoriu sau nu mai este valabil⁶⁹. În continuare, același articol, în alin. (2) menționează că autoritatea emitentă - parchetul sau instanța română, prin ipoteză - informează imediat autoritatea de executare, prin orice mijloc care permite o înregistrare scrisă, cu privire la retragerea unui ordin de indisponibilizare, precum și cu privire la orice hotărâre sau măsură care determină retragerea unui astfel de ordin.

În continuare, de remarcat este că Regulamentul nu prevede, în anexele sale, vreun formular/certificat standardizat (asemenea certificatului de indisponibilizare sau confiscare din anexele I și II) privind modalitatea prin care retragerea ordinului de indisponibilizare sau lipsa de executorialitate a acestuia să fie notificată autorității de executare; în mod evident, considerăm că nu poate fi vorba despre o notificare informală în această situație, mai cu seamă din perspectiva faptului că măsura indisponibilizării dispusă într-un alt stat membru poate viza bunuri de o valoare semnificativă, infracțiuni transfrontaliere, multipli participanți, iar o ridicare de măsură asigurătorie recunoscută și executată într-un alt stat printr-o simplă notificare ar deveni un mecanism superficial, de neadmis în procedura cooperării.

Tocmai de aceea, considerăm că hotărârea care determină retragerea ordinului de indisponibilizare ori care lipsește de executorialitate același ordin inițial transmis, recunoscut și executat, și despre care face vorbire art. 27 din Regulament, se referă (și ar trebui să se refere) la ordonanța sau, după caz, încheierea pronunțată în procedura de la art. 250² C.pr.pen., prin care s-a ridicat măsura. O astfel de concluzie nu este contrazisă de norma din Regulament indicată, dimpotrivă.

Totodată, deși art. 27 alin. (2) din Regulament menționează că „[a]utoritatea emitentă informează imediat autoritatea de executare, prin orice mijloc care permite o înregistrare scrisă, cu privire la retragerea unui ordin de indisponibilizare (...), precum și cu privire la orice hotărâre sau măsură care determină retragerea unui ordin de indisponibilizare (...)”, acesta nu trebuie interpretat în sensul existenței a două notificări alternative - fie o informare sumară care permite înregistrarea scrisă, când nu există o hotărâre (*lato sensu*) în sensul acesta, fie, când există o hotărâre cu privire la retragere, transmiterea acesteia. Textul ar trebui interpretat, în opinia noastră, în sensul că autoritatea emitentă informează imediat autoritatea de executare cu privire la retragerea unui ordin de indisponibilizare, informare care *presupune și transmiterea hotărârii sau a măsurii prin care s-a dispus retragerea*.

Un eventual argument în sensul că, așa cum am punctat în **Secțiunea 1**, art. 12 alin. (2) din Regulament prevede posibilitatea autorității de executare de a trimite autorității emitente (din România, prin ipoteză) o cerere motivată pentru a limita perioada în care bunurile urmează a fi indisponibilizate și, deci, nu s-ar mai impune verificarea măsurii în temeiul art. 250², nu este pe deplin întemeiat. Aceasta deoarece această cerere se face „[t]inând cont de circumstanțele cazului”, după cum se prevede la începutul normei. Mai mult, cererea trebuie motivată, însoțită, după caz, de informații justificative, demers care presupune eforturi din partea autorității de executare. Cu alte cuvinte, nu există o obligație în sarcina autorității de executare de a transmite autorității emitente (României, prin ipoteză) o cerere de limitare a perioadei pe cât ordinul de indisponibilizare pe care îl recunoaște să fie limitat.

Așadar, având în vedere considerațiile expuse anterior, considerăm că procedura prevăzută la art. 250² C.pr.pen. nu este incompatibilă cu mecanismul de cooperare al Regulamentului (UE) 2018/1805, atunci când autoritățile judiciare române au calitatea de

⁶⁹ Soluția impunându-se, evident, și în ceea ce privește ordinul european de confiscare, însă analiza noastră nu vizează acest din urmă ordin.

autorități emitente, adică atunci când, analizând particularitățile dosarului, observă că bunul infracțional (în sens larg) se află pe teritoriul unui alt stat membru, emite un ordin de indisponibilizare care este recunoscut și ulterior executat de cel din urmă stat, ci dimpotrivă, prin intermediul unei interpretări sistematice a normelor interne și europene, ea devine oportună și necesară.

CONCLUZII

Procedura cooperării internaționale în materie penală în general, dar și procedura recunoașterii ordinelor europene de indisponibilizare sau confiscare în special, prezintă particularități și nuanțe care nu sunt exclusiv de ordin teoretic, ci dimpotrivă, au (sau ar trebui să aibă) un pronunțat caracter practic. De multe ori, din cauza traducerii lingvistice și nu numai, diferitele acte ale Uniunii Europene par incomplete ori formulate într-o manieră ambiguă, aparent inconciliabilă cu normele de drept intern cu care se aseamănă. Cu toate acestea, având în vedere că atunci când un stat membru e angajat într-un mecanism de cooperare internațională, apelează, de cele mai multe ori, la dreptul intern pentru a fundamenta temeinicia măsurii luate - așa cum se întâmplă în cazul recunoașterii ordinelor de indisponibilizare - trebuie identificate pârgii legale care să susțină o interacțiune procedurală cât mai facilă, fără a diminua garanțiile aferente.

Din această perspectivă, procedura verificării măsurii asigurătorii prevăzută de art. 250² C.pr.pen. poate părea incompatibilă cu procedura cooperării reglementată de Regulamentul (UE) 2018/1805, deși măsura asigurătorie în procesul penal român are, ca efect, indisponibilizarea bunului în vederea atingerii unor scopuri determinate, deziderat identic cu cel din spatele ordinului european de indisponibilizare. O astfel de incompatibilitate are, însă, caracter relativ, după cum am putut observa.

În ipoteza în care autoritățile judiciare române au calitatea de autorități de executare, care „validează” (sau, mai pragmatic spus, conferă executorialitate) unei măsuri de indisponibilizare dispuse de un alt stat membru, primele nu au competența de a verifica temeinicia măsurii luate de către acel stat membru, întrucât ar contraveni însuși principiului recunoașterii reciproce și încrederii care guvernează acest principiu, nefiind incidentă nici ipoteza unei „*situații excepționale*” care să impună limitarea aplicării acestuia.

Dimpotrivă, dacă autoritățile judiciare române au calitatea de autorități emitente, ele sunt responsabile de fondul măsurii asigurătorii, chiar dacă cea din urmă a fost transmisă spre recunoaștere și executare unui alt stat membru prin intermediul ordinului european de indisponibilizare. O astfel de posibilitate nu este înlăturată de legislația internă ori de dispozițiile normative europene relevante, ci dimpotrivă, este susținută inclusiv de obligația legislației procesual penale de a respecta tratatele Uniunii Europene și reglementările aferente.